

Briselē, 1.3.2022.
C(2022) 1161 final

ANNEX

PIELIKUMS

dokumentam

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Satura apstiprinājums Komisijas regulas projektam par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām

PIELIKUMS

KOMISIJAS REGULA (ES) .../..

(XXX)

**par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām
pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām**

PROJEKTS

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību ("Līgums"),

ņemot vērā Padomes Regulu (EEK) Nr. 2821/71 (1971. gada 20. decembris) par Līguma 85. panta 3. punkta piemērošanu attiecībā uz līgumu, lēmumu un saskaņotas darbības kategorijām¹,

publicējusi šīs regulas projektu,

apspriedusies ar Aizliegtu vienošanos un dominējoša stāvokļa padomdevēju komiteju,

tā kā:

- (1) Komisija ar Regulu (EEK) Nr. 2821/71 ir pilnvarota, izmantojot regulu, piemērot Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punktu(*) noteiktām tādu nolīgumu, lēmumu un saskaņotu darbību kategorijām, uz kuriem attiecas Līguma 101. panta 1. punkts un kuru mērķis ir i) produktu, tehnoloģiju vai procesu pētniecība un izstrāde līdz rūpnieciskās izmantošanas stadijai un ii) rezultātu izmantošana, ieskaitot noteikumus par intelektuālā īpašuma tiesībām.
- (2) Līguma 179. panta 2. punkts paredz, ka Savienība atbalsta uzņēmumu, tai skaitā mazo un vidējo uzņēmumu, veiktu augstas kvalitātes pētniecību un tehnoloģiju izstrādi, kā arī atbalsta to savstarpējas sadarbības centienus.
- (3) Komisijas 2010. gada 14. decembra Regulā (ES) Nr. 1217/2010 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām² ir noteiktas tādu pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijas, attiecībā uz kuriem Komisija uzskata, ka tie parasti atbilst Līguma 101. panta 3. punkta nosacījumiem. Tā kā minētā regula zaudē spēku 2022. gada 31. decembrī, ņemot vērā kopumā pozitīvo pieredzi tās piemērošanā un pārskatīšanas procedūras rezultātus, ir lietderīgi pieņemt jaunu grupu atbrīvojuma regulu.
- (4) Šīs regulas mērķis ir veicināt pētniecību un izstrādi un vienlaikus efektīvi aizsargāt konkurenci. Šai regulai būtu arī jāsniedz uzņēmumiem pietiekama juridiskā noteiktība. Šo mērķu sasniegšanā būtu jāņem vērā nepieciešamība pēc iespējas vienkāršot administratīvo uzraudzību un tiesisko regulējumu.

¹ OV L 285, 29.12.1971., 46. lpp.

(*) No 2009. gada 1. decembra EK līguma 81. pants (iepriekš EEK līguma 85. pants) kļuva par Līguma 101. pantu. Šie noteikumi pēc būtības ir identiski. Šajā regulā atsaucies uz EEK līguma 85. pantu vai EK līguma 81. pantu attiecīgā gadījumā uzskatāmas par atsaucēm uz Līguma 101. pantu.

² OV L 335, 18.12.2010., 36. lpp.

- (5) Ja tirgus vara ir mazāka par noteiktu līmeni, attiecībā uz Līguma 101. panta 3. punkta piemērošanu parasti var pieņemt, ka pētniecības un izstrādes nolīgumu pozitīvā ietekme atsvērs negatīvo ietekmi uz konkurenci.
- (6) Lai Līguma 101. panta 3. punktu piemērotu, izmantojot regulu, nav nepieciešams noteikt, kuri nolīgumi var ietilpt Līguma 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā. Līguma 101. panta 1. punktā minēto nolīgumu individuālajā novērtējumā ir jāņem vērā vairāki faktori un jo īpaši tirgus struktūra konkrētajā tirgū.
- (7) Līguma 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā parasti neietilpst nolīgumi par pētniecības darba kopīgu īstenošanu vai pētniecības rezultātu kopīgu izstrādi līdz rūpnieciskās izmantošanas stadijai, bet neietverot šo stadiju. Tomēr dažos apstākļos, piemēram, ja puses vienojas neveikt papildu pētniecību un izstrādi tajā pašā jomā un tādējādi atsakās no iespējas gūt konkurences priekšrocības attiecībā pret pārējām pusēm, Līguma 101. panta 1. punkts uz šādiem nolīgumiem var attiekties, un tāpēc tie būtu jāiekļauj šīs regulas piemērošanas jomā.
- (8) Šajā regulā paredzētais atbrīvojums būtu jāattiecina tikai uz tiem nolīgumiem, attiecībā uz kuriem pietiekami droši var pieņemt, ka tie atbilst Līguma 101. panta 3. punkta nosacījumiem.
- (9) Var pieņemt, ka patērētāji no pastiprinātas un efektīvākas pētniecības un izstrādes parasti gūst labumu, kas izpaužas kā i) jaunu vai labāku produktu, tehnoloģiju vai procesu ieviešana vai ii) šo produktu, tehnoloģiju vai pakalpojumu ātrāka laišana tirgū, vai iii) cenu samazinājums sakarā ar jaunām vai labākām tehnoloģijām vai procesiem.
- (10) Vislielākā iespēja, ka sadarbība kopīgā vai maksas pētniecībā un izstrādē un rezultātu izmantošanā veicinās tehnisko un ekonomisko progresu, ir tad, ja puses šajā sadarbībā iegulda papildinošas prasmes, aktīvus un darbības.
- (11) Rezultātu kopīga izmantošana var izpausties dažādos veidos, piemēram, kā ražošana, produktu izplatīšana vai tehnoloģiju pielietošana, intelektuālā īpašuma tiesību nodošana vai licencēšana vai tādas zinātniskās nodošana, kura vajadzīga šādi ražošanai vai pielietošanai, kas būtiski veicina tehnisko vai saimniecisko attīstību.
- (12) Lai pamatotu šajā regulā paredzētā atbrīvojuma piemērošanu, kopīgajai izmantošanai vajadzētu attiekties uz tādiem produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, kuriem pētniecības un izstrādes rezultātu izmantošana ir obligāti vajadzīga.
- (13) Turklāt visām pusēm pētniecības un izstrādes nolīgumā būtu jāvienojas, ka tām visām i) turpmākas pētniecības un izstrādes un ii) izmantošanas nolūkā būs pilnīga piekļuve kopīgās pētniecības un izstrādes galīgajiem rezultātiem, tai skaitā visām izrietošajām intelektuālā īpašuma tiesībām un zinātnībai, tiklīdz galīgie rezultāti būs pieejami. Attiecībā uz rezultātu izmantošanu turpmākai pētniecībai un izstrādei piekļuvi rezultātiem parasti nedrīkstētu ierobežot. Taču, ja puses saskaņā ar šo regulu ierobežo savas izmantošanas tiesības, it īpaši tad, ja tās specializējas attiecībā uz izmantošanu, attiecīgi var tikt ierobežota piekļuve rezultātiem izmantošanas nolūkā. Turklāt, ja pētniecībā un izstrādē piedalās i) akadēmiskās iestādes, pētniecības institūti vai ii) uzņēmumi, kas pētniecību un izstrādi īsteno kā komercpakalpojumu un paši parasti nenodarbojas ar rezultātu izmantošanu, tie var vienoties, ka pētniecības un izstrādes rezultāti tiek izmantoti tikai turpmākas pētniecības nolūkā.
- (14) Atkarībā no spējām un komerciālajām vajadzībām pušu ieguldījums pētniecības un izstrādes sadarbībā var būt nevienlīdzīgs. Tāpēc, lai atspoguļotu un izlīdzinātu pušu atšķirīgo ieguldījumu vērtības ziņā vai pēc būtības, pētniecības un izstrādes nolīgumā, kam piemēro šajā regulā paredzēto atbrīvojumu, var paredzēt, ka viena puse otrai

pusēi kompensē piekļuvi rezultātiem turpmākas pētniecības vai izmantošanas nolūkā. Tomēr minētā kompensācija nedrīkstētu būt tik augsta, ka tā faktiski liegtu šādu piekļuvi.

- (15) Gadījumos, kad pētniecības un izstrādes nolīgums neparedz rezultātu kopīgu izmantošanu, pusēm pētniecības un izstrādes nolīgumā būtu jāvienojas, ka tās piešķir viena otrai piekļuvi savai jau pastāvošajai zinātnībai, ja šī zinātnība pārējām pusēm ir obligāti vajadzīga pētniecības rezultātu izmantošanas nolūkā. Prasītā kompensācija (piemēram, licences maksa) nedrīkstētu būt tik augsta, ka tā faktiski liegtu pārējo pušu piekļuvi minētajai zinātnībai.
- (16) Šajā regulā paredzētajam atbrīvojumam būtu jāattiecas tikai uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuri nedod uzņēmumiem iespēju likvidēt konkurenci attiecībā uz konkrēto produktu vai tehnoloģiju būtisku daļu. No grupu atbrīvojuma ir jāizslēdz nolīgumi starp konkurentiem, kuru kopējā tirgus daļa tādu produktu vai tehnoloģiju tirgū, ko iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar pētniecības un izstrādes rezultātiem, nolīguma noslēgšanas brīdī pārsniedz noteiktu līmeni.
- (17) Turklāt šajā regulā paredzētajam atbrīvojumam būtu jāattiecas tikai uz tādiem pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuri nedod uzņēmumiem iespēju likvidēt konkurenci attiecībā uz inovāciju, ieskaitot jaunu produktu vai tehnoloģiju izstrādi. Pētniecības un izstrādes nolīgumi no grupu atbrīvojuma ir jāizslēdz tad, ja papildus pētniecības un izstrādes nolīguma pušu centieniem paliktu mazāk nekā trīs šiem pušu centieniem līdzvērtīgi konkurējoši pētniecības un izstrādes centieni.
- (18) Tomēr netiek prezumēts, ka pētniecības un izstrādes nolīgumi ietilpst Līguma 101. panta 1. panta piemērošanas jomā vai neatbilst Līguma 101. panta 3. punkta nosacījumiem, tiklīdz tiek pārsniegti šajā regulā paredzētie robežlielumi vai nav izpildīti citi nosacījumi. Šādos gadījumos ir jāveic pētniecības un izstrādes nolīguma individuāls novērtējums saskaņā ar Līguma 101. pantu.
- (19) Lai nodrošinātu, ka rezultātu kopīgās izmantošanas laikā tiek saglabāta efektīva konkurence, būtu jānosaka, ka grupu atbrīvojumu pārtrauc piemērot, ja pušu kopējā tirgus daļa tādu produktu vai tehnoloģiju tirgū, kas rodas kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātā, pārsniedz noteiktu līmeni. Atbrīvojumu neatkarīgi no pušu tirgus daļām būtu jāturpina piemērot noteiktu laiku pēc kopīgās izmantošanas sākuma, lai – jo īpaši pēc pilnīgi jauna produkta ieviešanas – nogaidītu pušu tirgus daļu nostabilizēšanos un lai garantētu minimālo periodu peļņas gūšanai no veiktajām investīcijām.
- (20) Šajā regulā nebūtu jāparedz atbrīvojums tādiem nolīgumiem, kas ietver ierobežojumus, kuri nav obligāti vajadzīgi pētniecības un izstrādes nolīguma radītas pozitīvās ietekmes panākšanai. Šajā regulā paredzēto atbrīvojumu neatkarīgi no pušu tirgus daļas parasti nedrīkstētu piemērot nolīgumiem, kuri ietver nopietnus konkurences ierobežojumus, piemēram, ierobežojumus attiecībā uz pušu brīvību veikt pētniecību un izstrādi ar nolīgumu nesaistītā jomā, tādu cenu noteikšanu, ko maksā trešās personas, ierobežojumus attiecībā uz izlaidi vai pārdošanu un uz līguma produktu vai līguma tehnoloģiju pasīvo pārdošanu citām pusēm rezervētās teritorijās vai citām pusēm rezervētam klientu lokam. Šajā sakarā ierobežojumi attiecībā uz izmantošanas jomu nav uzskatāmi ne par izlaides vai pārdošanas ierobežojumiem, ne arī par teritoriālajiem un klientu loka ierobežojumiem.
- (21) Šajā regulā paredzētie tirgus daļas ierobežojumi, noteiktu nolīgumu neatbrīvošana un nosacījumi parasti nodrošinās, ka nolīgumi, uz kuriem attiecas grupu atbrīvojums,

pusēm neļaus likvidēt konkurenci attiecībā uz attiecīgo produktu vai tehnoloģiju būtisku daļu.

- (22) Attiecībā uz gadījumiem, kad viena puse finansē vairākus pētniecības un izstrādes projektus, ko īsteno konkurenti un kas attiecas uz tiem pašiem līguma produktiem vai līguma tehnoloģijām, it īpaši, ja minētā puse iegūst ekskluzīvas tiesības izmantot rezultātus attiecībā pret trešām personām, nevar izslēgt, ka varētu rasties konkurenci ierobežojoša ietekme, kas izpaužas kā tirgus piekļuves liegšana. Tāpēc šajā regulā paredzētais atbrīvojums uz šādiem maksas pētniecības un izstrādes nolīgumiem būtu jāattiecina tikai tad, ja visu šajos saistītajos nolīgumos iesaistīto pušu, tas ir, finansējošās puses un visu pušu, kuras veic pētniecību un izstrādi, kopējā tirgus daļa nepārsniedz 25 %.
- (23) Šajā regulā paredzētā atbrīvojuma piemērošana var tikt atsaukta saskaņā ar 29. pantu 2002. gada 16. decembra Regulā (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā³.
- (24) Tā kā pētniecības un izstrādes nolīgumi, it īpaši tie, saskaņā ar kuriem sadarbība attiecas arī uz rezultātu izmantošanu, bieži ir ilgtermiņa nolīgumi, būtu jānosaka, ka šīs regulas spēkā esības periods ir 12 gadi,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

I SADAĻA

DEFINĪCIJAS

1. pants – Definīcijas

1. Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “pētniecības un izstrādes nolīgums” ir nolīgums starp divām vai vairākām pusēm par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem šīs puses īsteno:
- (a) līguma produktu vai līguma tehnoloģiju kopīgu pētniecību un izstrādi, kas:
 - i) neietver minētās pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu vai
 - ii) ietver minētās pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu, vai
 - (b) līguma produktu vai līguma tehnoloģiju kopīgu maksas pētniecību un izstrādi, kas:
 - i) neietver minētās pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu vai
 - ii) ietver minētās pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu, vai
 - (c) tādas līguma produktu vai līguma tehnoloģiju pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu, kura veikta saskaņā ar to pašu pušu

³ OV L 1, 4.1.2003., 1. lpp.

iepriekš noslēgtu nolīgumu, uz kuru attiecas 1. punkta 1) apakšpunkta a) punkts, vai

- (d) tādas līguma produktu vai līguma tehnoloģiju pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu, kura veikta saskaņā ar to pašu pušu iepriekš noslēgtu nolīgumu, uz ko attiecas 1. punkta 1) apakšpunkta b) punkts;
- (2) “nolīgums” ir nolīgums, uzņēmumu apvienības lēmums vai saskaņota darbība;
- (3) “pētniecība un izstrāde” ir darbības, kuru mērķis ir iegūt zinātību par esošiem vai jauniem produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, teorētisku analīzi, sistemātisku pētījumu vai eksperimentu veikšana, ieskaitot eksperimentālo ražošanu, produktu vai procesu tehniskā testēšana, vajadzīgās materiāltehniskās bāzes izveide un intelektuālā īpašuma tiesību iegūšana attiecībā uz rezultātiem;
- (4) “produkts” ir prece vai pakalpojums, tai skaitā gan starppatēriņa preces vai pakalpojumi, gan galapatēriņa preces vai pakalpojumi;
- (5) “līguma tehnoloģija” ir tehnoloģija vai process, kas rodas kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātā. Tā ietver pētniecības un izstrādes nozarojuma rezultātā iegūtas tehnoloģijas vai procesus, kā arī jaunas tehnoloģijas vai procesus;
- (6) “līguma produkts” ir produkts, kas rodas kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātā vai ko ražo vai sniedz, pielietojot līguma tehnoloģijas. Tas ietver pētniecības un izstrādes nozarojuma rezultātā iegūtus produktus, kā arī jaunus produktus;
- (7) “jauns produkts vai tehnoloģija” ir produkts, tehnoloģija vai process, kas vēl nepastāv tāda pētniecības un izstrādes nolīguma noslēgšanas brīdī, uz kuru attiecas 1. punkta 1) apakšpunkta a) vai b) punkts, un kas to izveides gadījumā radīs paši savu jaunu tirgu, nevis uzlabos, aizstās vai aizvietos esošu produktu, tehnoloģiju vai procesu;
- (8) “pētniecības un izstrādes nozarojums” ir pētniecības un izstrādes centieni, kas galvenokārt vērsti uz konkrētu mērķi. Pētniecības un izstrādes nozarojuma konkrēto mērķi vēl nevar definēt kā produktu vai tehnoloģiju, vai arī tam ir ievērojami plašāks mērķis nekā tikai produkti vai tehnoloģijas konkrētā tirgū;
- (9) “rezultātu izmantošana” ir līguma produktu ražošana vai izplatīšana, līguma tehnoloģiju pielietošana, intelektuālā īpašuma tiesību nodošana vai licencēšana vai tādas zinātības nodošana, kas vajadzīga šādai ražošanai vai pielietošanai;
- (10) “intelektuālā īpašuma tiesības” ir rūpnieciskā īpašuma tiesības, it īpaši patenti un preču zīmes, kā arī autortiesības un blakustiesības;
- (11) “zinātība” ir tādas praktiskas informācijas kopums, kas izriet no pieredzes un veiktās testēšanas un ir:
 - a) “slepena”, proti, nav vispārzināma vai viegli pieejama,
 - b) “būtiska”, proti, svarīga un noderīga līguma produktu ražošanā vai līguma tehnoloģiju pielietošanā, un
 - c) “konkretizēta”, proti, aprakstīta pietiekami pilnīgi, lai būtu iespējams pārliedzināties, ka tā atbilst slepenības un būtiskuma kritērijiem;

- (12) “kopīgs” saskaņā ar pētniecības un izstrādes nolīgumiem veikto darbību kontekstā nozīmē darbības, kurās attiecīgo darbu:
- a) veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums,
 - b) kopīgi uztic kādai trešai personai vai
 - c) sadala starp pusēm, specializējoties attiecībā uz pētniecību un izstrādi vai specializējoties attiecībā uz izmantošanu;
- (13) “specializācija attiecībā uz pētniecību un izstrādi” nozīmē, ka visas puses ir iesaistītas pētniecības un izstrādes nolīgumā ietvertajās pētniecības un izstrādes darbībās un ka tās sadala pētniecības un izstrādes darbu savā starpā jebkādā veidā, ko tās uzskata par vispiemērotāko; šis jēdziens neietver maksas pētniecību un izstrādi;
- (14) “specializācija attiecībā uz izmantošanu” nozīmē, ka puses savā starpā sadala tādus atsevišķus uzdevumus kā ražošana vai izplatīšana vai viena otrai nosaka ierobežojumus rezultātu izmantošanai, piemēram, ierobežojumus attiecībā uz konkrētām teritorijām, klientu loku vai izmantošanas jomām; ir ietverti arī gadījumi, kad līguma produktus ražo un izplata tikai viena puse, pamatojoties uz ekskluzīvu licenci, ko tai piešķirušas pārējās puses;
- (15) “maksas pētniecība un izstrāde” ir pētniecība un izstrāde, ko veic viena puse un finansē kāda finansējošā puse;
- (16) “finansējošā puse” ir puse, kas finansē maksas pētniecību un izstrādi, taču pati neveic pētniecības un izstrādes darbības;
- (17) “uzņēmums, kas konkurē attiecībā uz esošu produktu un/vai tehnoloģiju” ir faktiskais vai potenciālais konkurents:
- (a) “faktiskais konkurents” ir uzņēmums, kas piegādā esošu produktu, tehnoloģiju vai procesu, kuru konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma produktu vai līguma tehnoloģiju;
 - (b) “potenciālais konkurents” ir uzņēmums, kurš tad, ja pētniecības un izstrādes nolīguma nebūtu, ne tikai teorētiski, bet reāli ne vairāk kā trīs gadu laikā varētu veikt vajadzīgās papildu investīcijas vai segt vajadzīgās izmaksas, lai piegādātu tādu produktu, tehnoloģiju vai procesu, kuru konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma produktu vai līguma tehnoloģiju;
- (18) “inovācijā konkurējošs uzņēmums” ir uzņēmums, kas nekonkurē attiecībā uz esošu produktu un/vai tehnoloģiju un kas patstāvīgi īsteno vai, ja pētniecības un izstrādes nolīguma nebūtu, spētu un varētu patstāvīgi īstenot pētniecības un izstrādes centienus, kuri attiecas uz:
- (a) to pašu vai tos iespējami aizstājamo jaunu produktu un/vai tehnoloģiju pētniecību un izstrādi kā tie, uz kuriem attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums, vai
 - (b) pētniecības un izstrādes nozarojumiem, ar ko būtībā tiecas sasniegt tos pašus mērķus, uz kuriem attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums;
- 19) “konkurējoši pētniecības un izstrādes centieni” ir pētniecības un izstrādes centieni, kurus īsteno trešā persona viena pati vai sadarbībā ar citām trešām

personām vai kuras trešā persona spēj un varētu īstenot patstāvīgi un kuri attiecas uz:

- (c) to pašu vai tos iespējami aizstājošu jaunu produktu un/vai tehnoloģiju pētniecību un izstrādi kā tie, uz kuriem attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums, vai
- (d) pētniecības un izstrādes nozarojumiem, ar ko būtībā tiecas sasniegt tos pašus mērķus, uz kuriem attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums.

Šīm trešām personām jābūt neatkarīgām no pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm.

- 20) “nekonkurējošs uzņēmums” ir uzņēmums, kas nav ne uzņēmums, kurš konkurē attiecībā uz esošu produktu un/vai tehnoloģiju, ne inovācijā konkurējošs uzņēmums;
- 21) “konkrētais produktu tirgus” ir konkrētais tādu produktu tirgus, kuras iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma produktiem;
- 22) “konkrētais tehnoloģiju tirgus” ir konkrētais tādu tehnoloģiju vai procesu tirgus, kuras iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma tehnoloģijām;
- 23) “aktīvā pārdošana” ir visas pārdošanas formas, kas nav pasīvā pārdošana;
- 24) “pasīvā pārdošana” ir pārdošana pēc individuālu klientu pašiniciatīvas pieprasījumiem, tai skaitā produktu piegāde klientam vai klientiem gadījumos, kad pārdošanas darījumu nav izraisījusi rīcība, kura aktīvi vērsta uz konkrēto klientu, klientu grupu vai teritoriju; pasīvā pārdošana ietver pārdošanu, kas izriet no dalības privātā vai publiskā iepirkuma konkursos.

2. Šajā regulā termini “uzņēmums” un “puse” ietver to attiecīgos saistītos uzņēmumus.

“Saistītie uzņēmumi” ir:

- a) uzņēmumi, kuros kādai no pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm tieši vai netieši ir:
 - i) pilnvaras izmantot vairāk nekā pusi balsstiesību;
 - ii) pilnvaras iecelt vairāk nekā pusi uzraudzības padomes, valdes vai uzņēmuma likumīgās pārstāvības struktūru locekļus vai
 - iii) tiesības vadīt uzņēmuma darījumus;
- b) uzņēmumi, kuriem attiecībā uz kādu no pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm tieši vai netieši ir a) apakšpunktā uzskaitītās tiesības vai pilnvaras;
- c) uzņēmumi, kuros b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem tieši vai netieši ir a) apakšpunktā uzskaitītās tiesības vai pilnvaras;
- d) uzņēmumi, kuros kādai no pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm kopā ar vienu vai vairākiem a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem vai kuros diviem vai vairākiem pēdējiem minētajiem uzņēmumiem kopīgi ir a) apakšpunktā uzskaitītās tiesības vai pilnvaras;
- e) uzņēmumi, kuros a) apakšpunktā uzskaitītās tiesības vai pilnvaras kopīgi ir:
 - i) pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm vai attiecīgajiem saistītajiem uzņēmumiem, kas minēti a) līdz d) apakšpunktā, vai

- ii) vienai vai vairākām pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm vai vienam vai vairākiem ar tām saistītajiem uzņēmumiem, kas minēti a) līdz d) apakšpunktā, un vienai vai vairākām trešām personām.

II SADAĻA

ATBRĪVOJUMS

2. pants – Atbrīvojums

1. Atbilstoši Līguma 101. panta 3. punktam, un ievērojot šīs regulas noteikumus, ar šo tiek noteikts, ka pētniecības un izstrādes nolīgumiem nepiemēro Līguma 101. panta 1. punktu.
2. Atbrīvojumu, kas paredzēts 1. punktā, piemēro, ja pētniecības un izstrādes nolīgumi ietver konkurences ierobežojumus, kuri ietilpst Līguma 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā.
3. Atbrīvojumu, kas paredzēts 1. punktā, piemēro arī pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuri ietver noteikumus par intelektuālā īpašuma tiesību nodošanu vai licencēšanu vienai vai vairākām pusēm vai subjektam, ko puses izveido, lai veiktu kopīgu vai maksas pētniecību un izstrādi vai kopīgu izmantošanu, ar nosacījumu, ka šie noteikumi:
 - (a) nav šādu nolīgumu galvenais priekšmets un
 - (b) ir tieši saistīti ar šādiem nolīgumiem un nepieciešami to īstenošanai.

III SADAĻA

ATBRĪVOJUMA NOSACĪJUMI

3. pants – Piekļuve galīgajiem rezultātiem

1. Pētniecības un izstrādes nolīgumā jābūt noteiktam, ka visām pusēm turpmākas pētniecības un izstrādes nolūkā un izmantošanas nolūkā ir pilnīga piekļuve kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes galīgajiem rezultātiem.
 - (a) Piekļuve, kas paredzēta 1. punktā, ietver izrietošās intelektuālā īpašuma tiesības un zinātību.
 - (b) Piekļuvi, kas paredzēta 1. punktā, piešķir, tiklīdz pētniecības un izstrādes rezultāti kļūst pieejami.
2. Pētniecības un izstrādes nolīgumā var noteikt, ka puses kompensē viena otrai piekļuves sniegšanu rezultātiem turpmākas pētniecības un izstrādes nolūkā vai turpmākas izmantošanas nolūkā, taču šī kompensācija nedrīkst būt tik augsta, ka tā faktiski liegtu šādu piekļuvi.
3. Pētniecības institūti, akadēmiskās iestādes un uzņēmumi, kas pētniecību un izstrādi īsteno kā komercpakalpojumu un paši parasti nenodarbojas ar rezultātu izmantošanu, var vienoties, ka rezultāti tiek izmantoti tikai turpmākas pētniecības nolūkā.

4. Ja puses saskaņā ar šo regulu ierobežo savas izmantošanas tiesības, it īpaši tad, ja tās specializējas attiecībā uz izmantošanu, attiecīgi var tikt ierobežota piekļuve rezultātiem izmantošanas nolūkā.

4. pants – Piekļuve jau pastāvošai zinātnībai

1. Pētniecības un izstrādes nolīgumos, kas izslēdz kopīgas vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu, jābūt noteiktam, ka katrai pusei ir tiesības piekļūt pārējo pušu jau pastāvošai zinātnībai, ja pusei šī zinātnība ir obligāti vajadzīga rezultātu izmantošanas nolūkā.
2. Pētniecības un izstrādes nolīgumos, kas izslēdz kopīgas vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu, var noteikt, ka puses viena otrai kompensē piekļuves sniegšanu savai jau pastāvošajai zinātnībai. Šī kompensācija nedrīkst būt tik augsta, ka tā faktiski liegtu šādu piekļuvi.

5. pants – Kopīga izmantošana

1. Kopīga izmantošana var attiekties tikai uz tādiem rezultātiem:
 - (a) kas ir obligāti vajadzīgi līguma produktu ražošanai vai līguma tehnoloģiju pielietošanai un
 - (b) kurus aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības vai kuri ir zinātnība.
2. Jānosaka, ka pusēm, kurām, specializējoties attiecībā uz izmantošanu, uzticēta līguma produktu ražošana, ir pienākums izpildīt citu pušu veiktos līguma produktu piegādes pasūtījumus, izņemot gadījumus, kad:
 - (a) pētniecības un izstrādes nolīgums paredz arī kopīgu izplatīšanu, ko veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums, vai arī trešā persona, kurai puses to kopīgi uzticējušas, vai
 - (b) puses ir vienojušās, ka līguma produktus var izplatīt tikai tā puse, kas tos ražo.

6. pants – Robežlielumi, tirgus daļas un atbrīvojuma ilgums

1. Ja pētniecības un izstrādes nolīguma puses nav konkurējoši uzņēmumi, 2. pantā paredzēto atbrīvojumu neatkarīgi no tirgus daļām piemēro visā pētniecības un izstrādes laikā.
2. Ja divas vai vairākas pētniecības un izstrādes nolīguma puses ir uzņēmumi, kas konkurē attiecībā uz esošu produktu un/vai tehnoloģiju, 2. pantā paredzēto atbrīvojumu piemēro visā pētniecības un izstrādes laikā, ja pētniecības un izstrādes nolīguma noslēgšanas brīdī:
 - (a) tāda pētniecības un izstrādes nolīguma pušu, kas ietver kopīgu pētniecību un izstrādi saskaņā ar 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) punktu vai c) punktu, kopējā tirgus daļa konkrētajos produktu un tehnoloģiju tirgos nepārsniedz 25 %, vai
 - (b) attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumu, kas ietver maksas pētniecību un izstrādi saskaņā ar 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta b) punktu vai d) punktu, finansējošās puses un visu to pušu, ar kurām finansējošā puse ir noslēgusi pētniecības un izstrādes nolīgumus par tiem pašiem līguma produktiem vai

līguma tehnoloģijām, kopējā tirgus daļa konkrētajos produktu vai tehnoloģiju tirgos nepārsniedz 25 %.

3. Ja divas vai vairākas pētniecības un izstrādes nolīguma puses ir inovācijā konkurējoši uzņēmumi, 2. pantā paredzēto atbrīvojumu piemēro uz visu pētniecības un izstrādes laiku, ja pētniecības un izstrādes nolīguma noslēgšanas brīdī papildus pētniecības un izstrādes nolīguma pušu centieniem tiek īstenoti trīs vai vairāk šiem pušu centieniem līdzvērtīgi konkurējoši pētniecības un izstrādes centieni.
4. Attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuri paredz rezultātu kopīgu izmantošanu, 2. pantā paredzēto atbrīvojumu turpina piemērot septiņus gadus no brīža, kad līguma produkti vai līguma tehnoloģijas pirmo reizi tiek laisti tirgū iekšējā tirgū, ar nosacījumu, ka brīdī, kad tiek noslēgts nolīgums saskaņā ar 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) vai b) punktu, ir izpildīti 1., 2. vai 3. punktā paredzētie nosacījumi. Lai atbrīvojuma piemērošanas turpināšana attiektos uz nolīgumu, uz kuru attiecas 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta c) vai d) punkts, 1., 2. vai 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem jābūt izpildītiem brīdī, kad tika noslēgts iepriekšējais nolīgums saskaņā ar 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) vai b) punktu.
5. Pēc 4. punktā minētā septiņu gadu perioda beigām 2. pantā paredzēto atbrīvojumu turpina piemērot tik ilgi, kamēr pētniecības un izstrādes nolīguma pušu kopējā tirgus daļa tirgos, pie kuriem pieder līguma produkti un līguma tehnoloģijas, nepārsniedz 25 %. Ja pēc minētā septiņu gadu perioda beigām minētā tirgus daļa kādā no šiem tirgiem ir pieaugusi virs 25 %, 2. pantā paredzēto atbrīvojumu turpina piemērot divus turpmākos kalendāros gadus pēc gada, kurā pirmoreiz pārsniegts 25 % robežlielums.

7. pants – Robežlielumu piemērošana

1. Lai piemērotu 6. panta 2. un 5. punktā paredzētos tirgus daļas robežlielumus, piemēro šādus noteikumus:
 - (a) tirgus daļu aprēķina, pamatojoties uz tirgū pārdoto produktu vērtību; ja dati par tirgū pārdoto produktu vērtību nav pieejami, pušu tirgus daļas noteikšanai var izmantot aplēses, kas pamatojas uz citu uzticamu tirgus informāciju, tai skaitā par tirgū pārdoto produktu apjomu, izdevumiem par pētniecību un izstrādi vai pētniecības un izstrādes spējām;
 - (b) tirgus daļu aprēķina, pamatojoties uz iepriekšējā kalendārā gada datiem, vai arī, ja iepriekšējais kalendārais gads nav reprezentatīvs attiecībā uz pušu stāvokli konkrētajā(-os) tirgū(-os), tirgus daļu aprēķina kā pušu tirgus daļu vidējo vērtību pēdējos trijos iepriekšējos kalendārajos gados;
 - (c) tirgus daļu, kas ir 1. panta 2. punkta e) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem, sadala vienlīdzīgi uz katru uzņēmumu, kuram ir 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā uzskaitītās tiesības vai pilnvaras.
2. Lai piemērotu 6. panta 3. punktā paredzēto robežlielumu, konkurējošu pētniecības un izstrādes centienu līdzvērtīguma novērtējumu veic, pamatojoties uz uzticamu informāciju par, piemēram, i) pētniecības un izstrādes centienu apjomu, stadiju un grafiku, ii) trešo personu finanšu resursiem un cilvēkresursiem, to intelektuālo īpašumu, zinātību vai citiem specializētiem aktīviem, to iepriekšējiem pētniecības un izstrādes centieniem (un piekļuvi tiem) un iii) trešo personu spējām tieši vai netieši izmantot iekšējā tirgū savu pētniecības un izstrādes centienu iespējamās rezultātus un iespējamību, ka tās to darīs.

IV SADAĻA

SMAGIE IEROBEŽOJUMI UN IZSLĒGTIE IEROBEŽOJUMI

8. pants – Smagie ierobežojumi

Atbrīvojumu, kas paredzēts 2. pantā, nepiemēro pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuru mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem faktoriem, kas ir pušu kontrolē, ir kāds no uzskaitītajiem ierobežojumiem.

1. Ierobežojums pušu brīvībai patstāvīgi vai sadarbībā ar trešām personām veikt pētniecību un izstrādi:
 - (a) jomā, kas nav saistīta ar jomu, uz kuru attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums, vai
 - (b) jomā, uz kuru attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums, vai saistītā jomā pēc kopīgas pētniecības un izstrādes vai maksas pētniecības un izstrādes pabeigšanas.
2. Izlaides vai pārdošanas ierobežojums, izņemot:
 - (a) ražošanas mērķrādītāju noteikšanu, ja rezultātu kopīgā izmantošana ietver līguma produktu kopīgu ražošanu;
 - (b) pārdošanas mērķrādītāju noteikšanu, ja rezultātu kopīgā izmantošana:
 - i) ietver līguma produktu kopīgu izplatīšanu vai līguma tehnoloģiju kopīgu licencēšanu un
 - ii) to veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums vai tā ir kopīgi uzticēta trešai personai;
 - (c) darbības, kas ir specializācija attiecībā uz izmantošanu, un
 - (d) ierobežojumu pušu brīvībai ražot, pārdot, nodot vai licencēt ar līguma produktiem vai līguma tehnoloģijām konkurējošus produktus, tehnoloģijas vai procesus periodā, attiecībā uz kuru puses vienojušās par rezultātu kopīgu izmantošanu.
3. Cenu noteikšana attiecībā uz līguma produktu pārdošanu vai līguma tehnoloģiju licencēšanu trešām personām, izņemot:
 - (a) cenu noteikšanu tiešajiem klientiem vai licences maksas noteikšanu tiešajiem licenciātiem gadījumā, kad rezultātu kopīga izmantošana:
 - i) ietver līguma produktu kopīgu izplatīšanu vai līguma tehnoloģiju kopīgu licencēšanu un
 - ii) to veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums vai tā ir kopīgi uzticēta trešai personai;
4. Ierobežojums attiecībā uz to, kādā teritorijā un kādiem klientiem var pasīvi pārdot līguma produktus vai licencēt līguma tehnoloģijas, izņemot prasību piešķirt citai nolīguma pusei ekskluzīvu licenci attiecībā uz rezultātiem.
5. Prasība neveikt vai ierobežot līguma produktu vai līguma tehnoloģiju aktīvo pārdošanu teritorijās vai patērētājiem, kas, specializējoties attiecībā uz izmantošanu, nav ekskluzīvi iedalīti vienai no pusēm.

6. Prasība atteikties izpildīt pasūtījumus no klientiem pušu attiecīgajās teritorijās vai to klientu pasūtījumus, kuri, pusēm specializējoties attiecībā uz izmantošanu, iedalīti citai pusei un kuri līguma produktus tirgotu citās teritorijās iekšējā tirgū.
7. Prasība apgrūtināt lietotājiem vai tālākpārdevējiem līguma produktu ieguvu no citiem tālākpārdevējiem iekšējā tirgū.

9. pants – Izslēgtie ierobežojumi

1. Atbrīvojumu, kas paredzēts 2. pantā, nepiemēro šādām pētniecības un izstrādes nolīgumos ietvertām saistībām:

(c) saistības neapstrīdēt:

- i) pēc pētniecības un izstrādes pabeigšanas – to intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esību, kuras:
 - (1) pusēm ir iekšējā tirgū un
 - (2) ir būtiskas pētniecībai un izstrādei, vai
- ii) pēc pētniecības un izstrādes nolīguma termiņa beigām – to intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esību, kuras:
 - (1) pusēm ir iekšējā tirgū un
 - (2) aizsargā pētniecības un izstrādes rezultātus.

Netiek skarta iespēja paredzēt pētniecības un izstrādes nolīguma izbeigšanu gadījumā, kad viena no pusēm apstrīd i) un ii) punktā minēto intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esību;

- (b) saistības nepiešķirt trešām personām licences līguma produktu ražošanai vai līguma tehnoloģiju pielietošanai, izņemot, ja nolīgumā ir paredzēts, ka kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātus izmanto vismaz viena nolīguma puse un šī izmantošana notiek iekšējā tirgū attiecībā pret trešām personām.

2. Ja pētniecības un izstrādes nolīgums ietver kādu no šajā pantā uzskaitītajiem izslēgtajiem ierobežojumiem, 2. pantā paredzēto atbrīvojumu turpina piemērot, ja izslēgtie ierobežojumi ir nodalāmi no pētniecības un izstrādes nolīguma pārējās daļas un ja ir izpildīti visi pārējie šīs regulas nosacījumi.

V SADAĻA

ATSAUKŠANAS PROCEDŪRA

10. pants – Atbrīvojuma atsaukšana individuālos gadījumos, ko veic Eiropas Komisija

1. Komisija saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 1. punktu var atsaukt šīs regulas atbrīvojuma piemērošanu, ja konkrētā gadījumā tā konstatē, ka pētniecības un izstrādes nolīgums, uz kuru attiecas šajā regulā paredzētais atbrīvojums, tomēr rada tādu ietekmi, kas nav saderīga ar Līguma 101. panta 3. punktu.
2. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 1. punktu šīs regulas atbrīvojuma piemērošanu varētu atsaukt jo īpaši tad, ja:

- (a) pētniecības un izstrādes nolīguma pastāvēšana būtiski ierobežo trešo personu iespējas veikt pētniecību un izstrādi ar līguma produktiem un līguma tehnoloģijām saistītā(-ās) jomā(-s);
- (b) pētniecības un izstrādes nolīguma pastāvēšana būtiski ierobežo trešo personu piekļuvi līguma produktu vai līguma tehnoloģiju tirgum;
- (c) puses bez objektīvi pamatota iemesla neizmanto kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātus attiecībā pret trešām personām;
- (d) līguma produkti vai līguma tehnoloģijas visā iekšējā tirgū vai tā būtiskā daļā efektīvi nekonkurē ar produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, ko lietotāji to iezīmju, cenas un paredzētā lietojuma dēļ uzskata par līdzvērtīgiem.

11. pants – Atbrīvojuma atsaukšana individuālos gadījumos, ko veic dalībvalsts konkurences iestāde

1. Dalībvalsts konkurences iestāde saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 2. punktu var attiecībā uz minētās dalībvalsts teritoriju vai tās daļu atsaukt šīs regulas atbrīvojuma piemērošanu, ja tā konkrētā gadījumā konstatē, ka pētniecības un izstrādes nolīgums, uz kuru attiecas šajā regulā paredzētais atbrīvojums, attiecīgās dalībvalsts teritorijā vai tās daļā, kurai ir visas atsevišķa ģeogrāfiskā tirgus pazīmes, tomēr rada tādu ietekmi, kas nav saderīga ar Līguma 101. panta 3. punktu.
2. Dalībvalsts konkurences iestāde saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 2. punktu var atsaukt šīs regulas atbrīvojuma piemērošanu it īpaši tad, ja pastāv kāds no šīs regulas 10. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunktā minētajiem apstākļiem.

VI SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

12. pants – Pārejas periods

1. Neskarot 2. punktā paredzēto īpašo pārejas noteikumu attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem starp inovācijā konkurējošiem uzņēmumiem, Līguma 101. panta 1. punktā noteikto aizliegumu no 2023. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 31. decembrim nepiemēro attiecībā uz nolīgumiem, kuri jau bija spēkā 2022. gada 31. decembrī un kuri neatbilst atbrīvojuma nosacījumiem, kas paredzēti šajā regulā, bet kuri atbilst Regulā (ES) Nr. 1217/2010 paredzētajiem atbrīvojuma nosacījumiem.
2. Attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem starp inovācijā konkurējošiem uzņēmumiem 1. panta 1. punkta 18) apakšpunktu un 6. panta 3. punktu piemēro tikai tiem nolīgumiem, kas stājas spēkā pēc 2022. gada 31. decembra.

13. pants – Spēkā esības periods

1. Šī regula stājas spēkā 2023. gada 1. janvārī.
2. Tā zaudē spēku 2034. gada 31. decembrī.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Brišēlē,

*Komisijas vārdā —
priekšsēdētāja*
Ursula von der Leyen